

GEKNIPT UIT DE KRANTEN

"Rijnland" is zowel in Noord als in Zuid-Holland een begrip. Men bedoelt ermee het Hoogheemraadschap, dat een groot gedeelte van de polders in het zuidelijke gebied van Noord-Holland en het noordelijke gebied van Zuid-Holland omvat. Het is tevens het oudste waterschap van ons land. Vermoedelijk is het tevens - wat oppervlakte betreft - het grootste waterschap van ons land (de IJsselmeerpolders buiten beschouwing gelaten).

De oppervlakte bedraagt 104.575 ha. De naam "Rijnland" ontleent het waterschap aan de rivier de Rijn, welke vroeger uitmondde in de Noordzee bij Katwijk. De thans gekanaliseerde en bij Katwijk via duikers of sluizen uitwaterende Oude Rijn leidt door een vruchtbare streek, de Rijnstreek genaamd, beginnend bij Woerden.

De Hollandse graaf Willem I, die regeerde van 1103 tot 1122, wijdde zich onder andere aan de beheersing van het water - vooral het rivierwater - in het onder zijn gezag staande Holland. Hij stelde een waterschap in, een publiekrechtelijk lichaam, dat op dat moment hier een onbekende zaak was. Later zou dit befaamd worden als "Hoogheemraadschap Rijnland".

De kleinzoon van Willem I, Floris V, breidde het waterschappenstelsel nog uit door het stichten van twee andere (nog steeds bestaande) Hoogheemraadschappen: Delfland en Schieland. Dat gebeurde in de tweede helft van de 13e eeuw.

In de eerste helft van de 15e eeuw werd de macht van het Hoogheemraadschap zeer uitgebreid. Dit gebeurde onder Philips van Bourgondië. Later in de 18e eeuw onder invloed van de ideeën van de Franse revolutie - en in het begin van de 19e eeuw werden de bevoegdheden weer sterk ingeperkt.

De zetel van dit eertijds zo machtige waterschap is in Leiden en wel in een prachtig oud pand in de Breestraat. Zoals dat ook elders het geval is, wordt dit het "gemeenlandshuis" genoemd. Dit gemeenlandshuis is een zeer representatief gebouw met een statige gevel uit de 16e eeuw en werd, na een restauratie in de 19e eeuw waarbij veel verknoeid werd, kortgeleden weer in zijn oorspronkelijke staat teruggebracht. Inwendig is het gebouw ook de moeite waard. Vooral de Grote Zaal van omstreeks 1662 waarschijnlijk ontworpen door de beroemde bouwmeester Pieter Post, is een kostelijk stuk binnenhuisarchitectuur. Maar behalve in Leiden had het Hoogheemraadschapsbestuur nog een andere vergaderplaats n.l. te Halfweg in de toenmalige buitenplaats "Huis te Hart". Dat was een strategisch punt, want het was gelegen op een bijzonder gevoelige plek in "Rijnland", namelijk op een smalle landtong welke het soms zo onstuimige IJ en het even onstuimige Haarlemmeer van elkaar scheidde. Omdat het gebied van "Rijnland" te groot was om vanuit Leiden goed te kunnen schouwen, konden de heren Dijkgraven en Hoogheemraden ook hun intrek nemen in het "Huis te Hart", er dineren en overnachten en van daaruit het noordelijk gebied van hun domein inspecteren.

Van dit gebouw zijn afbeeldingen bewaard gebleven. De voorgevel en de inrijpoort bestaan nog en maken deel uit van de Halfwegse suikerfabriek. Fraai gekleurde familiewapens van de bestuurders van "Rijnland" zijn in de gevel aangebracht en op de pilaren van de inrijpoort ziet men zwanen op kasteelachtige bouwsels, duidend op de latere naam "Zwanenburg", waarnaar het dorp aan de overkant van de Ringvaart (in de Haarlemmeermeerpolder) later werd genoemd.

Het Haarlemmeer viel in 1852 droog en het IJ werd ingepolderd omstreeks de 70er jaren van de vorige eeuw, waarna er aan "Rijnland" veel cultuurland werd toegevoegd en de zorgen van het Hoogheemraadschapsbestuur aanzienlijk minder werden omdat de kans op overstromingen en dijkdoorbraken veel minder groot waren geworden. Vermoedelijk was dat een der redenen waarom het Hoogheemraadschap zijn zetel in Halfweg opgaf en er zich een suikerindustrie kon vestigen. Dit laatste natuurlijk als gevolg van betere vervoermogelijkheden, want er waren inmiddels meerdere spoorwegen aangelegd, de eerste tussen Amsterdam en Haarlem in 1839 en ook het straatwegennet werd voortdurend uitgebreid.

Binnen "Rijnland" lagen enkele jaren geleden ruim 200 polders en poldertjes, waarvan er inmiddels alweer verschillende verdwenen of samengevoegd zijn.

In totaal telde men in de 60er jaren in de beide Hollanden tezamen nog duizend polders, waaronder grote maar ook hele kleine. Zij sloegen hun overvloedige water voor een groot gedeelte uit op Rijnlands Boezem, dat dan voor de afvoer moest zorgen.

(Boer en tuinder)

De moeflon, een wild schaap dat officieel *Ovis musimon* heet, komt niet van nature in ons land voor. Van oorsprong komt het roodharige dier van Sardinië en Corsica, op welk laatste eiland het dier bijna is uitgestorven.

De familie Kröller, die tot in de jaren dertig eigenaar van het park was, haalde in 1921 de moeflon naar de Veluwe als plaatsvervanger van het verdwenen heideschaap.

De moeflon heeft zich, gelijk dat in andere Europese landen gebeurde, wonderwel aangepast aan de veranderde leefomstandigheden. Ze gedijen goed op de Hoge Veluwe. Het aantal bedraagt op het moment 235. Voor het eerst sinds lang heeft men nu een betrouwbare telling van de moeflons. Tot verbazing van veel mensen blijkt dat er op de Hoge Veluwe veel meer moeflons zitten dan gedacht werd. Er moeten nu ruim honderd raszuivere dieren worden afgeschoten omdat er teveel zijn. Wanneer dit niet zou gebeuren, zouden de levensomstandigheden voor de moeflons, maar ook voor de zwijnen, reeën en edelherten ongunstig worden.

Twintig jagers zullen de komende maanden, onder leiding van een wildschut, jacht maken op de dieren die daarvoor door de jachttopziener zijn aangewezen. Een jacht die heel moeilijk zal zijn en het is niet onwaarschijnlijk dat de moeflons de kundige jagers minstens twee seizoenen zullen bezighouden.

Het wilde schaap is niet alleen schuw, maar kan zich met hoge snelheid verplaatsen. Vijftig, zestig kilometer per uur is geen zeldzaamheid.....

(AD)

Het schijnt Indische wetenschapsmensen te zijn gelukt de erfelijke eigenschappen van een bepaalde muggesoort zo te veranderen, dat zij zich op andere muggen storten en deze doden. Men hoopt India hierdoor binnen korte tijd malariavrij te krijgen.....

(Artis)

Papoea-Nieuw-Guinea lijkt nog altijd een paradijs voor onderzoekers en ontdekkingsreizigers. Een ongetwijfeld zijn flinke delen van dit eiland nog ongerept. Het neemt echter niet weg, dat de mens ook hier op afschuwelijke wijze het natuurlijke evenwicht aan het verstoren is. In onder meer de Laloki-rivier bij Port Moresby blijken niet minder dan 21 vissoorten voor te komen die er van oorsprong niet thuishoren. Hierbij bevinden zich onder meer de regenboogforel (Noord-Amerika), gewone forel (Europa), Chinese barbeel (Azië), guppy (Zuid-Amerika) en een van de Afrikaanse tilapiasoorten.....

(Artis)

Samengesteld door
L. van Duin